

ГЕТЕРОГЕНЕЗ (від *гетеро...* і *...генез*) 1. Зміна способів розмноження у організмів протягом двох або кількох поколінь. 2. Раптова поява особин, які різко відрізняються за низкою ознак від батьківських форм. Відкриття явища Г. стало основою для виникнення однієї гіпотези про походження видів (нім. гістолог Р. Келлікер, 1864) та мутацій. теорії, яка стверджує, що серед 2-х категорій мінливості (безперерв. та дискрет., або переривчастої) лише дискретна мінливість передається по спадк. лінії. Осн. положення мутацій. теорії (розроблена 1901-03 голланд. ботаніком Г. Де Фрізом): мутація виникає раптово; мутантні форми цілком стійкі; мутації — зміни якісні і, на відміну від неспадк. змін (флуктуацій), не утворюють безперерв. рядів; мутації виникають у різних напрямках і можуть бути як корисними, так і шкідливими; виявлення мутацій залежить від числа проаналізов. особин; одні й ті самі мутації можуть повторюватися. Значним недоліком

мутацій. теорії Де Фріза було твердження, що внаслідок мутації без участі природ. добору можуть виникати нові види. Насправді мутаційна мінливість поряд з комбінативною створює матеріал для природ. добору, який формує види у процесі еволюції. Реальність мутацій. мінливості пізніше була доведена числен. дослідниками, і осн. положення мутацій. теорії отримали розвиток та експерим. підтвердження. Аналог. систему уявлень про роль дискрет. спадк. змін в еволюції, т. зв. теорію Г., розробив рос. вчений С. Коржинський (1899).

Рекомендована література

1. Коржинский С. И. Гетерогенезис и эволюция. К теории происхождения видов // Зап. С.-Петербур. АН. Сер. 8. Отдел физ.-мат. 1899. Т. 9, № 2.

С. А. Крижанівський

Бібліографічний опис:

Гетерогенез / С. А. Крижанівський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-29399>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).